

Vergaderjaar 2005–2006

17 050

Misbruik en oneigenlijk gebruik op het gebied van belastingen, sociale zekerheid en subsidies

Nr. 329

BRIEF VAN DE STAATSSECRETARIS VAN SOCIALE ZAKEN EN WERKGELEGENHEID

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 31 augustus 2006

Hierbij ontvangt u de Integrale Rapportage Handhaving 2005¹ en enkele onderzoeksrapporten¹ inzake nalevingsniveaus op het terrein van en de sociale zekerheid.

De Integrale Rapportage Handhaving geeft weer welke inspanningen in het jaar 2005 door de uitvoerende instanties zijn geleverd om de regelgeving op het terrein van sociale zaken en werkgelegenheid te handhaven en welke resultaten daarbij zijn geboekt. De rapportage geeft een beeld per uitvoeringsorganisatie en in hoofdstuk 2 een totaalbeeld van de handhavingsketen, die wordt gevormd door de schakels preventie, controle, opsporing en bestuurlijke en strafrechtelijke afdoening. De activiteiten waarover wordt gerapporteerd hebben betrekking op het voorlaatste jaar van de uitvoering van het Handhavingsprogramma 2003–2006. Een nieuw handhavingsprogramma voor de periode 2007–2010 zal u separaat worden aangeboden.

De rapportage laat zien dat de inspanningen in 2005 wederom zijn geïntensiveerd. Het aantal controles door de verschillende uitvoeringsorganisaties is toegenomen. De tendens is bovendien om controles steeds meer te laten plaatsvinden op basis van een deugdelijke voorafgaande risicoanalyse, zodat de kans op constatering van overtredingen toeneemt. Het UWV heeft 18 375 fysieke controles uitgevoerd op basis van risicoanalyse. Dat is ruim 1 300 meer dan gepland. Dat is ruim een verdubbeling ten opzichte van 2004. Het bedrag aan geconstateerde uitkerings- en premiefraude sociale zekerheid is gestabiliseerd (ruim € 200 miljoen).

Het aantal inspecties van de Arbeidsinspectie naar illegale tewerkstelling is toegenomen van bijna 6 400 in 2004 tot 8 600 in 2005. Daarbij is het nieuwe instrument van de bestuurlijke boete gehanteerd. In 2005 zijn ruim 2 500 boeterapporten aangezegd; dat zijn er 300 meer dan geraamd. Het boetebedrag is gestegen van € 3 miljoen in 2004 tot meer dan € 26 miljoen in 2005. Nieuw in de Integrale Rapportage is het inzicht in de wijze

¹ Ter inzage gelegd bij het Centraal Informatiepunt Tweede Kamer.

waarop het Openbaar Ministerie de door de uitvoeringsorganisaties aangeleverde processen-verbaal heeft beoordeeld. In 86 procent van de beoordeelde gevallen werd ook daadwerkelijk besloten een strafrechtelijke interventie te plegen.

Naast de Integrale rapportage ontvangt u twee rapporten over onderzoek naar nalevingsniveaus in de sociale zekerheid. Allereerst de rapportage inzake het Porosz-onderzoek naar regelovertreding in de AOW, AKW en ANW¹, waarvan de voorlopige resultaten al in de SZW-begroting voor 2006 en in het jaarverslag 2005 zijn gepubliceerd. Daarnaast is bijgevoegd een vergelijkende studie verricht naar de verschillende methodieken voor meting van nalevingsniveaus in de sociale zekerheid. Een evaluatie van de bestuurlijke boete in de Wet arbeid vreemdelingen wordt u dezer dagen separaat toegezonden.

Regelovertreding in de volksverzekeringen

In 2004 is een onderzoek naar de naleving in de volksverzekeringen (AOW, ANW en AKW) uitgevoerd. Dit onderzoek naar regelovertreding in de volksverzekeringen levert hoge nalevingsniveaus op voor de AKW, Anw en AOW. Bij de AKW komt het verzwijgen van inkomsten uit arbeid van kinderen waarvoor kinderbijslag wordt ontvangen vrijwel niet voor. Ook in de ANW is het verzwijgen van inkomsten uit arbeid beperkt. Zowel in de ANW als in de AOW komt het samenwonen met een partner, zonder dat de uitkeringsinstantie daar weet van heeft, weinig voor. Wat betreft de opgave van inkomsten geldt dat tien procent van de AOW-ers die een gehuwdentoeslag ontvangen ten onrechte de inkomsten van de partner niet blijkt op te geven. Hierbij zij opgemerkt dat dit laatste resultaat afgeleid wordt uit de opgaven van een relatief beperkt aantal respondenten.

Methodenstudie naar de meting van nalevingsniveaus

De uitkomsten van de Porosz-onderzoeken bleken, mede vanwege de grote betrouwbaarheidsmarges, een geringere gebruikswaarde te hebben dan gewenst. Om te bezien in hoeverre de betrouwbaarheid en gebruikswaarde van de uitkomsten zou kunnen worden vergroot heb ik onderzoeksbureau Regioplan gevraagd in een methodenstudie de tot nog toe gehanteerde methode nader te bezien in vergelijking met andere mogelijkheden ter verbetering van het inzicht in de mate van regelovertreding in de sociale zekerheid.

Deze methodenstudie wijst uit dat het Porosz-onderzoek de nodige beperkingen kent die samenhangen met zowel de opzet van het onderzoek als de gehanteerde Randomized Response (RR) methode. De onderzoekers adviseren wijzigingen in de steekproeftrekking, de steekproef-omvang en de steekproefsamenstelling. De vraag of dit resulteert in kleinere betrouwbaarheidsmarges zal uit een nieuwe proef moeten blijken. Naar aanleiding van deze bevindingen heb ik besloten tot een nadere afweging van de voor- en nadelen van mogelijke alternatieven voor de meting van nalevingsniveaus in de komende jaren. In afwachting van de conclusies van deze afweging zal het Porosz-onderzoek voor de werknemersverzekeringen in 2006 worden herhaald, waarbij wordt ingezet op verbetering van de steekproef. Van een herhaling van het Porosz-onderzoek in de Volksverzekeringen in 2006 verwacht ik op dit moment een te geringe meerwaarde voor de toetsing aan de in de begroting opgenomen streefwaarden. Voor de volksverzekeringen zal ik daarom allereerst in overleg met de SVB bezien in hoeverre langs andere weg (administratieve gegevens, aselecte controles) voldoende informatie beschikbaar is.

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
H. A. L. van Hoof

¹ De uitkomsten van Porosz 2004 voor de WAO, WW en ABW/WWB zijn eerder aan uw Kamer gezonden in het kader van de Integrale Rapportage Handhaving 2004 (brief van 30 september 2005, kamerstuk 2005/2006, 17 050, nr. 310).